

2001 YILI OCAK-MART DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2001 yılı Ocak-Mart döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde dış ticaret açığı % 42,2 oranında azalarak 2.187 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 7,6,
- bavul ticaretinin % 18,8 artmasına karşın,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 6,5 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 7,3 oranında artarak 1.622 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 2.272 milyon ABD doları açık veren cari işlemler dengesi, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 565 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

1- Dış Ticaret

2000 yılı Ocak-Mart döneminde, 637 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 7.580 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 757 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 8.129 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 488 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 11.364 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde, 214 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 10.316 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 3.784 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde % 42,2 oranında azalışla 2.187 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak- Mart 2000	Ocak- Mart 2001	% Değişim
İhracat FOB	7.580	8.129	7,2

Bavul ticareti	637	757	18,8
İthalat FOB	-11.364	-10.316	-9,2
Altın ithalatı	-488	-214	-56,2
Dış Ticaret Açığı	-3.784	-2.186	-42,2

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 5,0 oranında artarak, 772 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 17,5 oranında artarak 848 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer** mal ve hizmet gelirleri ise bir önceki yılın aynı dönemine göre % 14,7 oranında azalarak 2.187 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **faiz giderlerinin** % 32,8 oranında artmasına karşın, **turizm giderleri** % 14 **diğer** mal ve hizmet giderleri ise % 41,8 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 388, 1.814 ve 1.101 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2001 yılı Ocak-Mart döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 14,5 oranında azalarak, 929 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2001 yılı Ocak-Mart döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.365 milyon ABD doları artarak 1.872 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken; yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 227 milyon ABD doları azalarak 300 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 1.572 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 2.072 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilirken**, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 446 milyon ABD doları tutarında tahvil ihracı yoluyla net borçlanma gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, söz konusu dönemler itibariyle sırasıyla 102 milyon ABD doları ve 378 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, aynı dönemlerde sırasıyla 83 milyon ABD doları ve 3.297 milyon ABD doları net satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 2.091 milyon ABD doları net giriş, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde ise 2.473 milyon ABD doları tutarında net çıkışla sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 247 milyon ABD

doları net giriş olurken, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 508 milyon ABD doları net çıkış gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 3.252 milyon ABD dolarından 2.491 milyon ABD dolarına düşmüş olup, söz konusu azalış, genel olarak bankalar dışındaki özel sektör borçlanmasındaki 519 milyon ABD dolarlık azalıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2001 yılı Ocak-Mart döneminde, 3.181 milyon ABD dolarından 2.989 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 176 milyon ABD doları tutarında artış, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde ise 10 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 13 milyon ABD doları, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde ise 196 milyon ABD doları tutarlarında yurtdışına kredi açıldığı gözlenmektedir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 383 milyon ABD doları artış ve 2001 yılının aynı döneminde ise 1.524 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 1.589 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde ise 1.846 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Mart döneminde net 367 milyon ABD doları kullanım gerçekleşirken, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 891 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 2000 yılı Ocak-Mart döneminde net 121 milyon ABD doları kullanım, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde ise net 406 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2000 yılı Ocak-Mart döneminde net 233 milyon ABD doları geri ödeme, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde ise net 239 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 491 milyon ABD doları net kullanım ve 1.293 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 1.098 milyon ABD doları artış, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde, özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 553 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2000 yılı Ocak-Mart döneminde 517 milyon ABD doları artarken, 2001 yılı Ocak-Mart döneminde 3.138 milyon ABD doları azalmıştır.